

Hembygds filatelisten

Nr 4 2018

Tidskrift för hembygdsfilateli

Årgång 35

Innehållsförteckning

Riksföreningen för Hembygdsfilateli	2
Ordföranden har ordet.....	3
<i>Anders Bock</i>	
Det kom ett julkort.....	4
<i>Anders Bock</i>	
Östervåla och några lantpoststationer i nordvästra Uppland	5
<i>Giselher Naglitsch</i>	
Från SLUSSEN till KLEVA-ORUST	9
<i>Arne O. Olsson</i>	
En lantbrevbärares tragiska öde	10
<i>Olov Fägremo</i>	
Pkxp Nr: 2, normalstämpel 10.....	13
<i>Sten Lagerholm</i>	
Särö.....	14
<i>Gunnar Zetterman</i>	
Försummelse av postfunktionär.....	15
<i>Gunnar Zetterman</i>	
Våren 2019	16
Kallelse till årsmöte.	16

Säljer du på till exempel Tradera eller Samlamera?

Vill du hjälpa till att värva fler medlemmar till Hembygdsfilatelisterna? Då kan du hjälpa till att sprida information om föreningen.

Som bilaga till detta nummer finns ett ”reklamkort” som kan användas i samband med utskick till köpare som ännu inte är med i föreningen. Genom att kortet är tryckt på lite styvare papper bör det fungera som stöd i ett C6-kuvert.

Vill du ha ett antal kort för att hjälpa till, kontakta någon i styrelsen.

PostNord bör byta namn till PostSyd

Nu har vi blivit varse att tidningen Dagen inte kan ges ut de dagar som vi prenumeranter har köpt tidningen för. Anledningen är att PostNord inte vill eller orkar dela ut tidningen från postnummer 82 .. och norröver.

...

Fy skäms PostNord för ert agerande. Ni borde byta namn till PostSyd eller PostSen.

Insändare i tidningen Dagen den 19 oktober.

Riksföreningen för Hembygdsfilateli

RIKSFÖRENING INOM SVERIGES FILATELIST-FÖRBUND

Styrelsen

Ordförande

Anders Bock
Runebergsgatan 3
114 29 Stockholm
0708-49 06 39
anders.bock@comhem.se

Vice ordförande

Gunnar Lithén
Vejelegatan 9 5tr
164 44 Kista
070-378 00 11
gunnar.lithen@gmail.com

Kassör

Alf-Göran Arneholm
Seminariegatan 22A
791 36 FALUN
070-633 13 06
alarn2001@hotmail.com

Sekreterare

Kent Karlsson
Pyrolavägen 13 4tr
181 60 Lidingö
08-766 01 85, 070-370 25 03
kk.karlsson@comhem.se

Material till nästa nummer kan skickas till redaktören. **MANUSSTOP FÖR KOMMANDE NUMMER**

20/1 (nr 1), 1/4 (n 2), 20/6 (nr 3) samt 1/10 (nr 4) .

Ledamot

Ingvar Norelius
Vänortsstråket 1B
191 61 Sollentuna
08-35 65 74
inno@bredband2.com

Suppleanter

Inge Johansson
Sibeliusingången 40
164 72 Kista
070-461 69 68
nutte2004@hotmail.com

Göran Heijtz

Box 19541
104 32 Stockholm
070-710 83 60
goran@novastamps.com

Redaktör (adjungerad)

Gunnar Zetterman
Siargatan 15 2tr
118 27 Stockholm
08-642 40 48
gunnar@smpps.se

Vår webbsida & e-post

www.sff.nu/hembygdsfilatelisterna
e-post: hb.filateli@gmail.com

Årsavgift

Årsavgiften är för närvarande 150 kronor.
Föreningens PlusGiro: 98 86 28-4

Ordföranden har ordet.

Med detta nummer av tidskriften följer ett ”reklamkort”. Om hur du kan använda det och hur du beställer fler upplyser en annan artikel.

Jag vill bara understryka att ”reklamkortet” är en viktig del av vår medlemsrekrytering. Visst – vi får nya medlemmar men på samma gång lämnar oss medlemmar av olika skäl. Inte minst av åldersskäl. Samtidigt vet vi också att det finns många hembygds-samlare av stämplor, posthistoria, bältespännarmaterial etcetera som står utanför vår föreningsgemenskap. Genom att använda ”reklamkortet” till samlarvänner som står utanför vår förening, gör du dig själv och föreningen en stor tjänst genom att förhoppningsvis väcka intresse för vår verksamhet. Använd ”reklamkortet” Och – korten är gratis! Hjälpa till med

medlemsrekryteringen! Och ett tips – en betald medlemsavgift för år 2019 för en samlarkollega är väl en lysande julklapp, eller hur?

Så några ord om den nya dataskyddsförordningen – GDPR. Detta regelverk har också vi skyldighet att hantera. Jag uppmanar dig att gå in på vår hemsida där vi redogör för vår hantering av dataskyddsförordningens krav vad gäller exempelvis vilken typ av data vi samlar in, lagring av personlig data, säkerhet och dina rättigheter. Har du efter genomläsning frågor är du alltid välkommen att ta kontakt med vår GDPR-samordnare Alf-Göran Arneholm.

*En God Jul och ett
Gott Nytt Samlarår*

önskar

Anders Bock

Årsavgiften

Det är nu hög tid att betala 2019 års medlemsavgift!
Sätt in 150 kronor på PlusGiro 98 86 28-4.

De som redan betalt kan bortse från denna notis.

Det kom ett julkort...

Häromdagen fick jag ett julkort. Avsändare var vår medlem Kjell Andersson i Skåne. Närmare bestämt i Stoby som ligger utanför Hässleholm.

På julkortet finns en fråga: "Hur blir det med vår hembygdsfilateli med denna stämpel?" Det undrar jag också och säkert många med Kjell och mig. Kortet är avstämplat den 21 november 2018 på ICA MAXI i Hässleholm. Vem kunde ha gissat det? Om jag inte hade ringt och frågat Kjell.

Men hur kan det här komma sig? Att PostNord tillåter stämplarna som inte går att identifiera geografiskt? Jag trodde i min enfald att det var viktigt för PostNord att veta vilket ombud som stämplat en försändelse. Men tydligen är det inte så. Varför?

Innan den frågan kommer att ställas direkt till PostNord vill jag be er alla medlemmar att kolla stämplarna. Finns det fler stämplarna som är helt oidentifierbara? Eller är Kjells trevliga julkort ett undantag?

Skriv eller maila till mig om vad ni hittar så att vi kan få en liten överblick och få igång ett samtal. Resultatet av uppropet redovisar vi självklart i tidsskriften. Vad kommer att hända med stämplarna i framtiden? Kjell Andersson har pekat på något viktigt för oss hembygdsfilatelisterna. Ett stort tack till dig Kjell och

*en God Jul och
ett Gott nytt År till er alla.*

Anders Bock

Hur blir det med vår hembygdsfilateli med denna stämpel? mvh.

Östervåla och några lantpoststationer i nordvästra Uppland

Giselher Naglitsch

Östervåla ligger fem mil nordväst om Uppsala i en gles befolkad skogrik del av Uppland. Orten är sedan 1700-talet känd för sin möbeltillverkning. I Uppland, väster om stora postvägen Uppsala-Tierp/Yfre samt sidovägen Uppsala-Enköping fanns före år 1864 ingen postanstalt. Posten till Sala och Bergslagen/Kopparberget gick över Enköping och Västerås.

Den 1 november 1864 inrättades en lantpoststation i Östervåla. Den första datumstämpeln erhöles först i oktober 1869 och är känd till början av 1898.

Postvägen till Östervåla kom under de följande femtio åren att visa en mycket brokig historia.

Gysinge bruk i Västmanland hade, i likhet med de många järnbruken i norra Uppland, under lång tid avtal om postväska med postkontoret Tierp vid Stora Norra Posten. År 1851 fick Gysinge en egen postexpedition. Postföringen anordnades som kärrpost från Uppsala med en tur i veckan. När poststationen i Östervåla inrättades den 1 november 1864 utökades trafiken på sträckan till två dagar i veckan, dock bara till

Brevet från Östervåla till Delsbo 1871 kan tydligt kopplas till postvägen över Uppsala. Det blev kärrpost hela vägen.

Östervåla. När poststationen Åkerby inrättades den 1/1 1875 kom den att ligga på samma väg.

Karta 1875.

Men så inrättades den 1/1 1876, lite senare än i övriga Uppland, ett antal poststationer i väster, Landberga, Östavik, Åsbo (1879 namnändrad till

Tärnsjö) och Huddingby (1877 namnändrad till Huddungeby). De hörde då till Västmanlands län. Nu drogs kärposten från Heby över Huddungeby och Åsbo (Tärnsjö) till Gysinge. Från Åsbo inrättades en kärpost till Östervåla och till Östavik en gångpost.

Karta 1877.

1875 års poststationer fick den för tiden typiska normalstämpel 16. (Harbonäs, Huddungebo, Landberga, Tärnsjö, Åkerby, Östavik och Östervåla.)

På 1887 års postkarta har posten från Uppsala återupprättats. Samordnad med en lång parallell kärpost väster om järnvägen, går nu en kärpost med utgångspunkt Åkerby till Östervåla. Ett

par år senare är den förlängd till Tierps station. Det passar bra att lägga in poststationen Harbonäs på den vägen, då den inrättas en mil söder om Östervåla den 2/2 1890.

Brevet från Stockholm till Harbonäs 1856 är adresserat till Upsala. Man kan med förvisning utgå ifrån att socknen hade avtal med postmästaren i Uppsala om en sockenpostväska. Den bör ha transporterats av postförarna på den långa posten Upsala-Gysinge.

Karta 1887.

Karta 1893.

Då järnvägen från Sala via Runhällen och Kerstinbo till Gysinge öppnades i sin helhet 1901, blev Tärnsjö förenad med järnvägen. Från Tärnsjö inrättades nu en (förmodad) lantbrevbäringslinje till Östervåla och Harbonäs samt en kärppost till Huddungeby. Den enda poststationen som förblev oberörd av alla dessa turer var lilla Östavik, Öster om Tärnsjö.

Den som idag vill uträtta ett poststämmande i Heby kommun hänvisas till postombud i Östervåla, Tärnsjö och Heby, eller till Heby företagscenter. ◇

Karta 1904.

Ett postpaket från Tärnsjö den 15/6 1885 till Herr Lars Eklund, Kronohäktet Långholmen Stockholm, med innehåll en öronlur. Paketet är ankomststämplat STOCKHOLM PAKET STADEN 16/6 och har en stor blåkriterotering: Avhämtas i staden. Långholmen låg på Söder.

Från SLUSSEN till KLEVA-ORUST

Arne O. Olsson

Postanstalten Slussen (850101-390514) på nordöstra Orust i Bohusläns skärgård namnändrades till Kleva-Orust (390515-681031) i mitten av maj 1939.

Vad som motiverade namnändringen känner jag inte till, men möjligen därför att Slussen i Stockholm blev ett nationellt begrepp sedan den uppmärksammade trafikkarusellen hade invigts 1935.

Hur som helst så föranledde namnändringen tillkomsten av den intressanta röda 4-radsstämpel som återfinns på här avbildade kuvert från firma Albert Kjellberg 1940. Det tryckta firmakuvrert angår fortfarande Slussen som

firmans postadress, medan frimärkena följdriktigt är stämplade Kleva-Orust.

Den röda stämpeln uppger om namnändringen. Dock påpekas att ”ångbåtsstationen Slussens namn bliver oförändrat”.

Vem kan tänkas ha låtit tillverka stämpeln? Troligen Albert Kjellberg, möjligen postanstalten, eller kanske Postverket. Om någon har svaret så vore jag tacksam för upplysning om rätta förhållandet.

Också om det möjligen finns stämpelar av samma karaktär från andra namnändrade postanstalter. ♦

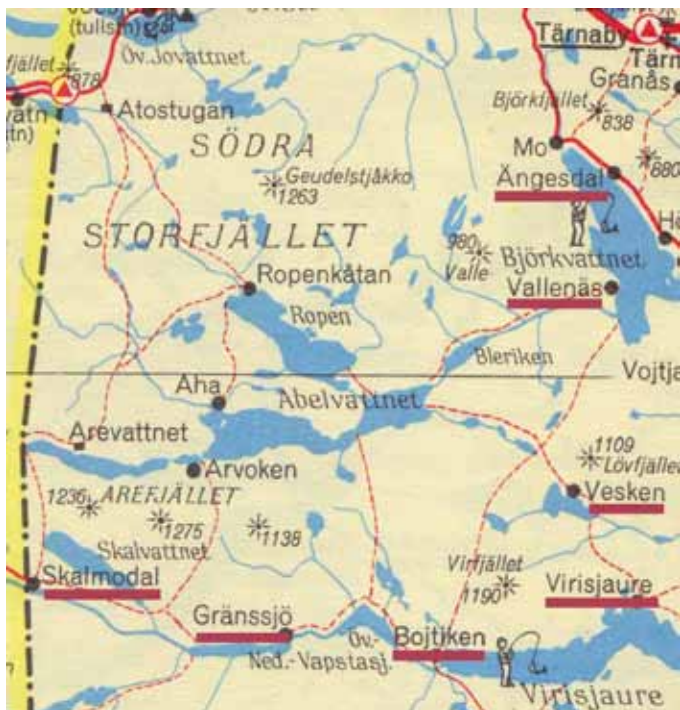
Brev med sidostämpel om namnändringen.

En lantbrevbärares tragiska öde

Olov Fägremo

När poststationen i Ängesdal inom gamla Tärna socken i AC-län öppnade den 1 sept 1918 anställdes Oskar Teodor Olofsson från byn Vesken som lantbrevbärare på sträckan Ängesdal-Skalmodal. Han fick inte helt oväntat smeknamnet Post-Oskar och var född 10 sept 1895. Postturen gick från Ängesdal (Byn) vid sjön Stor-Björkvattnet över Vallenäs-Vesken-Virisen-Bojtiken-Gränssjö-Skalmodal. Turen förlängdes 1 februari 1920 en liten bit över norska gränsen till Grensvoll. Oskar flyttade efter något år från Vesken till Ängesdal.

Uppdraget innebar en tur fram och åter per vecka och sträckan mätte 65 km. Det innebar att han bar ungefär 60 gamla tidningar samt den post som samlats ihop under veckan. Turen tog tre dagar dit och tre dagar hem. Under vintern gällde skidor och under sommaren gående samt roddbåtar där så var möjligt. Övrig utrustning bestod av postväskan och en revolver. Den post som skulle utväxlas mellan Sverige och Norge bars i en förseglad väska. Han var känd för ett gott minne och stor punktlighet. Trots dåligt väder var han

alltid framme vid gårdarna i rätt tid. God kondition var nödvändigt särskilt vid dåligt skidföre. Ersättningen för en färd tur och retur var 38 kronor. Härutöver erhöll Oskar 90 kr per år i ersättning för de båtar han höll.

I min ägo har jag ett brev från Greta Johansson i byn Virisen adresserat till Norge. Detta brev måste Post-Oskar ha burit i sin postväska från Virisen till Ängesdal där det sedan stämplats den 26 april 1931.

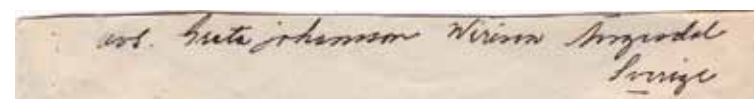
Den 14 oktober 1935 färdades Oskar Olofsson tillsammans med en norsk

flicka vid namn Magda Olsen samt två samer i en båt över Nedre Vefsenvattnet (Nedre Vapstsjön) på väg tillbaka från Grensvoll och mot Ängesdal. Utanför en udde kantrade båten och alla kom i vattnet. Detta hände cirka 12 km från vändpunkten i Grensvoll.

Efter dragning återfanns Oskar drunknad. Den unge samer Tomas Bergmark återfanns även han drunknad. Den äldre samer Lars Klementsson räddade sig med hjälp av den upp- och nedvända båten. Magda räddade sig också. Man antog att en skidsäck och

Brev från Virisen till Norge.

Brevets baksida.

ett par skidor spelade en roll. Oskar hade fram till sin död 40 år gammal verkat som lantbrevbärare i 17 år.

Fyra dagar efter olyckan återfanns i sjön den postväska som Oskar medfört. I innehållet fanns bland annat en revolver och en handvåg. Utöver francotecken fanns även 10 stycken vanliga brev, som efter torkning vidareändades till respektive adressat med ett meddelande från postmästaren i Storuman.

Efter Oskar Olfssons död övertogs postbäringen på den aktuella sträckan av Helge Stångberg (född 1907) från Valenäs och Alfred Jossen (född 1910) från Ängesdal. De bar posten varsin vecka fram till årsskiftet 1941-42. Under tiden hade vägen Lövlund-Gardvik byggts och postverket beslutade att posten till byarna Virisen och Skalmodal skulle utgå från poststationen i Gardvik. Den 1 april 1951 erhöll byarna Boitiken, Gränssjö och Skalmodal sin post från Dikanäs.

Nämnde Alfred Jonsson var son till den förste föreståndaren för poststationen Ängesdal. Hans namn var Nils August Jonsson (född 1869). Stationen öppnade de 1 sept 1918.

I Västerbottens Kuriren (VK) från 2 september 1992 finns ett reportage som Alfred gjort av Owe Eliasson. Från denna artikel har jag hämtat följande citat: ”... När postorderkatalogerna från Åhlén & Holm kom brukade jag sortera så att det bara blev en till varje hushåll. På så sätt blev packningen rimligare.

... Jag tror att medeltung packning väjde något på 25 kg medräknat de egna smörgåsarna.

... Man var ju i sina bästa år, förstår du. Då kunde man ta en kamp med dåligt före och spåra i lössnön”.

Skrifliga källor

Postmästare Hermanssons (Storuman) rapporter till Kungl Generalpoststyrelsen, 17 oktober resp 28 oktober 1935
Kraftens tid. Ivar Strand
Tärnas tillkomst och utveckling. Ivar Strand och Eva Märta Widell
Västerbottens Kuriren, 2 september 1992

Muntlig källa

Kjell-Åke Lundström, Stensele. Forskar om Sydameriska släkter i Västerbotten-Helgeland

***Normalstämpel 58p,
Ängesdal 4.1.19.***

***Normalstämpel 59b,
Ängesdal 10.2.40.***

Pkxp N:r 2, normalstämpel 10

Sten Lagerholm

Jag har vid en genomgång av en stor samling 12 öre vapen funnit att det precis som för Pkxp N:r 1, så finns det två typer av Pkxp N:r 2, normalstämpel 10.

Det finns en annan typ också av Pkxp No 2 men då står det Pkxp No 2

och inte N:r 2. Bilder i autentisk storlek bifogas.

Jag kallar den ena typ 1 då den är mindre och de flesta större normalstämplarna 10 kom i slutet på 1860-talet.

Typ 1: Pkxp N:r 2 typ 1, diameter 26 mm och avstånd från P:ets överdel till ramens underkant är 1 mm.

Typ 2: Pkxp N:r 2 typ 2, diameter 26,5 mm och avstånd från P:ets överdel till ramens underkant är 2 mm. portosatsen.

*Bild på hela brevet med typ 1.
(Se även baksidan.)*

*Bild på hela brevet med typ 2.
(Se även baksidan.)*

Försummelse av postfunktionär

Gunnar Zetterman

Två familjer som var på utflykt till Dammtorpssjön i Nacka gjorde ett oväntat fynd. Under en till hälften omkullvräkt tall på en bergknalle låg en postsäck gömd bakom ett lager av stenar. Platsen ligger otillgängligt en dryg och svårframkomlig väg från Nacka gamla kyrkogård.

Man överlämnade säcken, som var hel men skadad av fukt, till polisen. Den innehöll mellan 600 och 700 försändelser poststämplade mellan slutet av mars till mitten av april. Det var värdeförsändelser, brev, (påsk)kort och tidningar.

De flesta med svenska poststämplar. Samtliga försändelser var obrutna!

Försändelser var adresserade till Erstagatan, Klippgatan, Götgatan, Gotlandsgatan, Älvsborgsgatan och Blekingegatan.

Den "skyldige" var ett tillfälligt postbiträde, som slutade sin anställning i april. Han hade tydligen av ren lättja inte orkat dela ut posten utan samlat den på hög och sedan gjort sig av med den.

Källor

Dagens Nyheter 1953-07-13

Svenska Dagbladet 1953-07-13 och 14

Fuktskadat brev med etiketten "Försändelsen försenad genom försummelse av postfunktionär. Postdirektionen."

Våren 2019

ONSDAGEN DEN 30 JANUARI KL. 17.00 - 18.30

På Postmuseum Konferensrummet.

Kl. 17.00 - 17.30 Samling.

Kl. 17.30 - 18.30 Jönköping–Gripenbergs Järnväg (JGJ), Arne O. Olsson.

ONSDAGEN DEN 27 FEBRUARI KL. 17.00 - 18.30

På Postmuseum Konferensrummet.

Kl. 17.00 - 17.30 Samling.

Kl. 17.30 - 18.30 Falsa och förbättrade stämplrar, Peter Lorentzon och Göran Heijtz från Expertrådet visar med olika exempel vad man ska vara uppmärksam på.

ONSDAGEN DEN 27 MARS KL. 17.00 - 18.30

På Postmuseum Konferensrummet.

Kl. 17.00 - 17.30 Samling.

Kl. 17.30 - 18.30 Årsmöte.

Aktuella mötesdata finns alltid på föreningens hemsida:

www.sff.nu/hembygdsfilatelisterna

Kallelse till årsmöte.

Tid: Onsdagen den 27 mars kl. 17.30

Plats: Postmuseum

Årsmöteshandlingarna finns i nästa nummer av tidskriften.

Motioner och frågor till årsmötet skall vara styrelsen tillhanda senast den 20 januari.

Annonspriser:

Medlemmar: gratis (svartvit)

Handlarannons (färg):

Helsida bak 1200 kr,

Övriga helsidor 1000 kr

Halvsida 600 kr

Handlarannons (svartvit):

Helsida bak 800 kr

Övriga helsidor 750 kr

1/2 sida 400 kr

1/4 sida 250 kr.